

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Ing. Matěj Orság

„Vodní bilance rychle rostoucích dřevin“

16. května 2013, od 9.00 hod, zasedací místnost děkanátu AF (budova C)

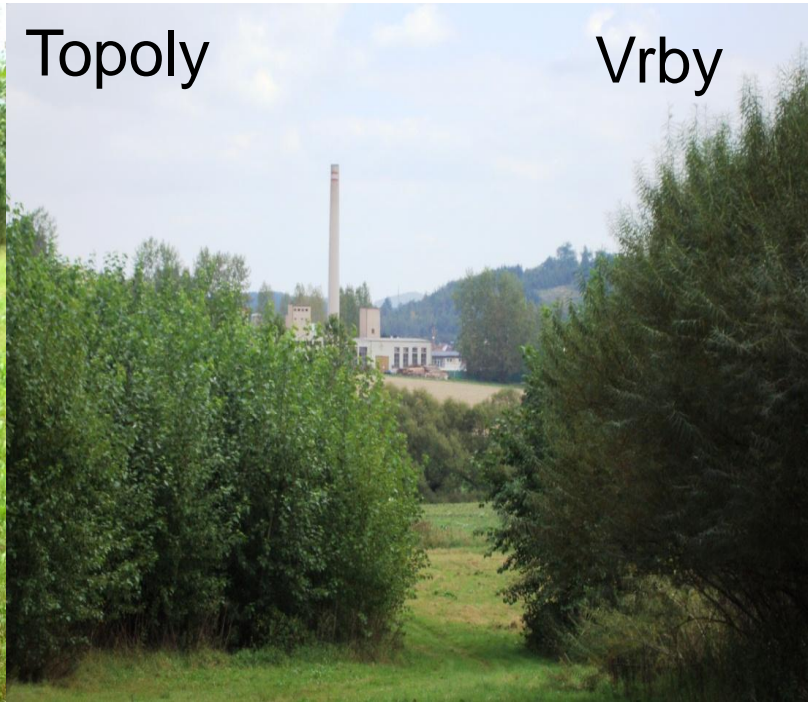
Akce je realizována v rámci klíčové aktivity 02 „Interdisciplinární vzdělávání pracovníků výzkumu a vývoje projektu

EXCELENCE DOKTORSKÉHO STUDIA NA AF MENDELU
PRO NAVAZUJÍCÍ EVROPSKOU VĚDECKO - VÝZKUMNOU KARIÉRU
CZ.1.07/2.3.00/20.0005

Tento projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

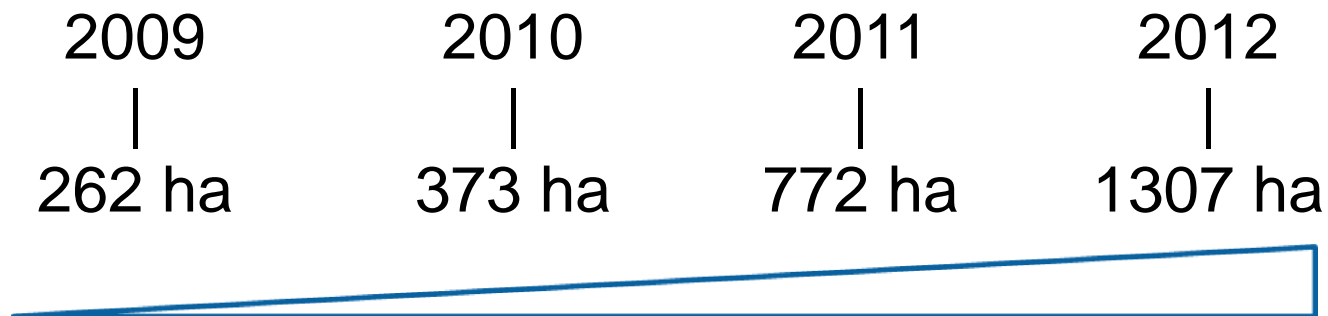
Co jsou to rychle rostoucí dřeviny?

- Rychle rostoucí dřeviny (RRD) jsou dřeviny s krátkou dobou obmýtí a s hmotovým přírůstkem významně převyšujícím průměrný hmotový přírůstek ostatních dřevin.

Proč zkoumáme zrovna RRD?

- Alternativa k tradičním zemědělským plodinám (LFA)
- Levný zdroj obnovitelné energie
- CO₂ neutrální palivo
- Růst výměř RRD v ČR (dle LPIS):

Co je to vodní bilance?

$$\Delta S = P - ET - Q$$

- ΔS = změna zásoby vody v půdě
- P = srážky (+)
- E = evapotranspirace (výpar) (-)
- Q = povrchový odtok (-)

Surface runoff
100 mm

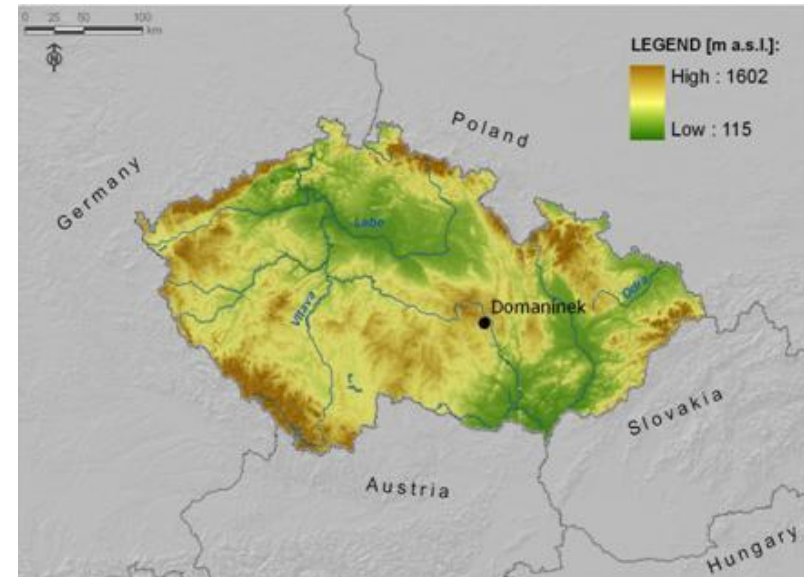
- Voda (a její dostupnost) je jedním z hlavních faktorů limitujících růst a vývoj všech zemědělských plodin.

135 mm

Experimentální lokalita

Domanínek

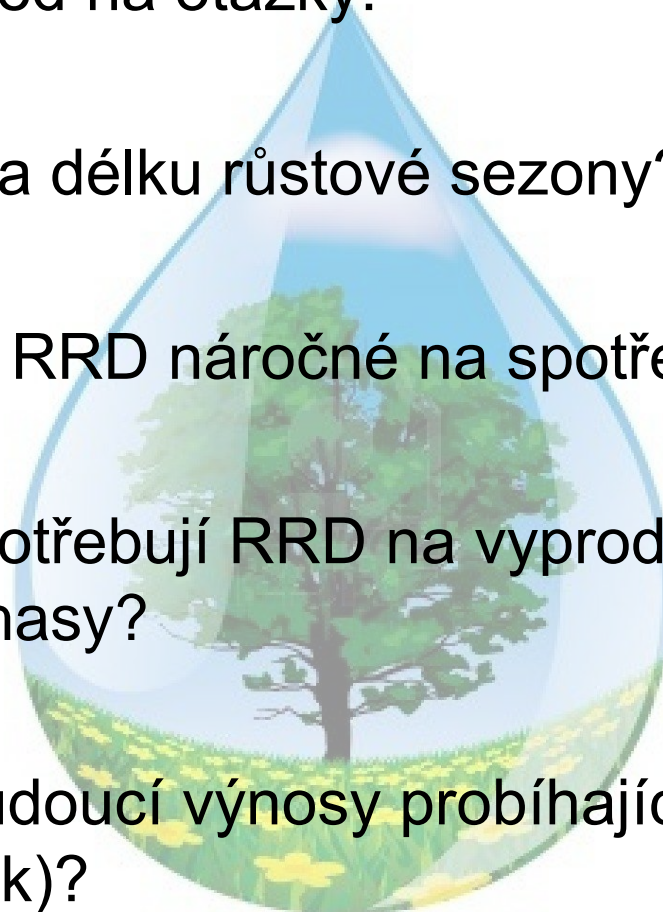
- Českomoravská vrchovina
- Nadm. výška 530 m.n.m.
- Prům. úhrn srážek 609 mm
- Prům. roční teplota 7.2 C
- klon J-105 (*Populus nigra* x *P.maximowiczii*)
- 9216 stromů na hektar

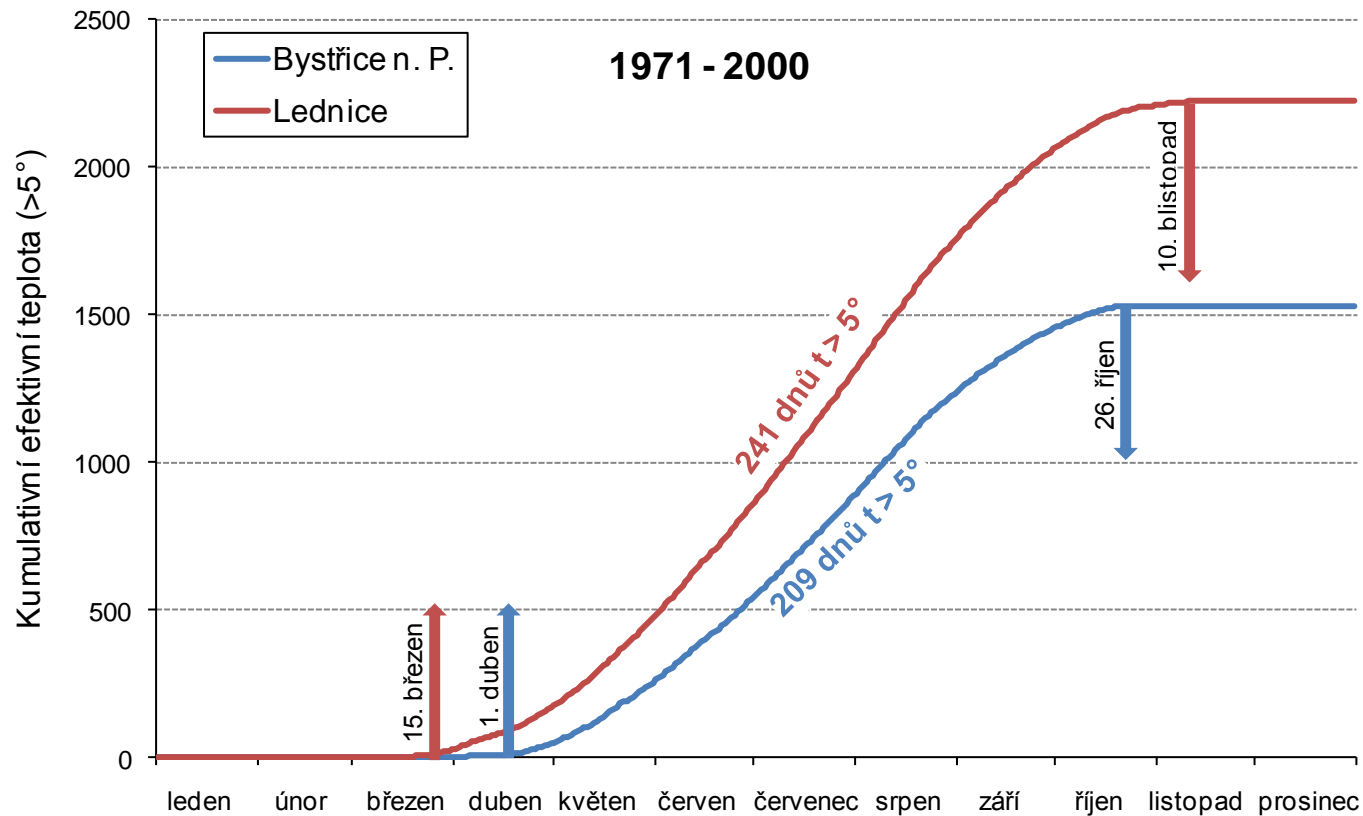
Cíle

Hledáme odpověď na otázky:

- Vliv klimatu na délku růstové sezony?
- Jak moc jsou RRD náročné na spotřebu vody?
- Kolik vody spotřebují RRD na vyprodukování jednotky biomasy?
- Jak ovlivní budoucí výnosy probíhající změna klimatu (pokles srážek)?

Vliv klimatu na délku růstové sezony

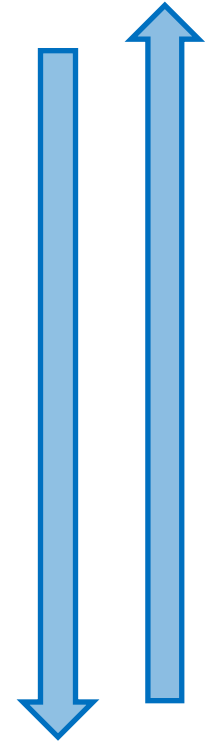
Metody

• Úroveň porostu → Top down

• Úroveň jedince (stromu) → Bottom up

• Úroveň listu

Mikrometeorologie

Ekofyziologie

Metody

- Úroveň porostu (evapotranspirace)

Metoda Bowenova
poměru a
energetické bilance

Metoda eddy
kovariance

Monitorují tok
vodní páry z
ekosystému

Metody

- Úroveň jedince - sap-flow

Sap flow = transpirační proud = tok vody (mízy) cévními svazky z kořenů do listů.

- slouží k výpočtu transpirace
- aktuálně v terénu měří 52 čidel (= 52 stromů)

Tissue heat balance

Monitorují tok vody cévními svazky

Heat dissipation

Metody

- Úroveň jedince

přírůsty biomasy

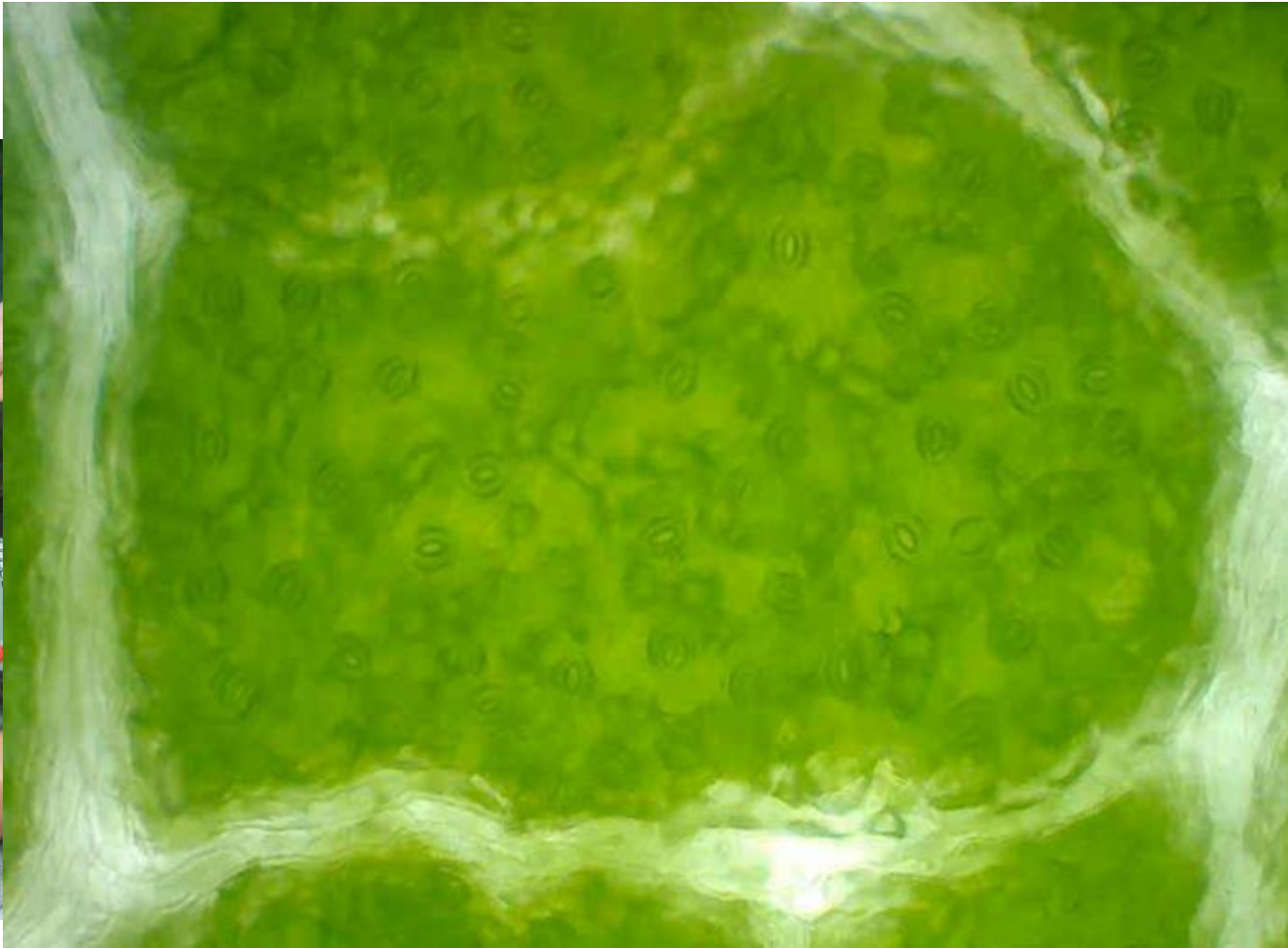
stem-flow

Metody

- Úroveň listu

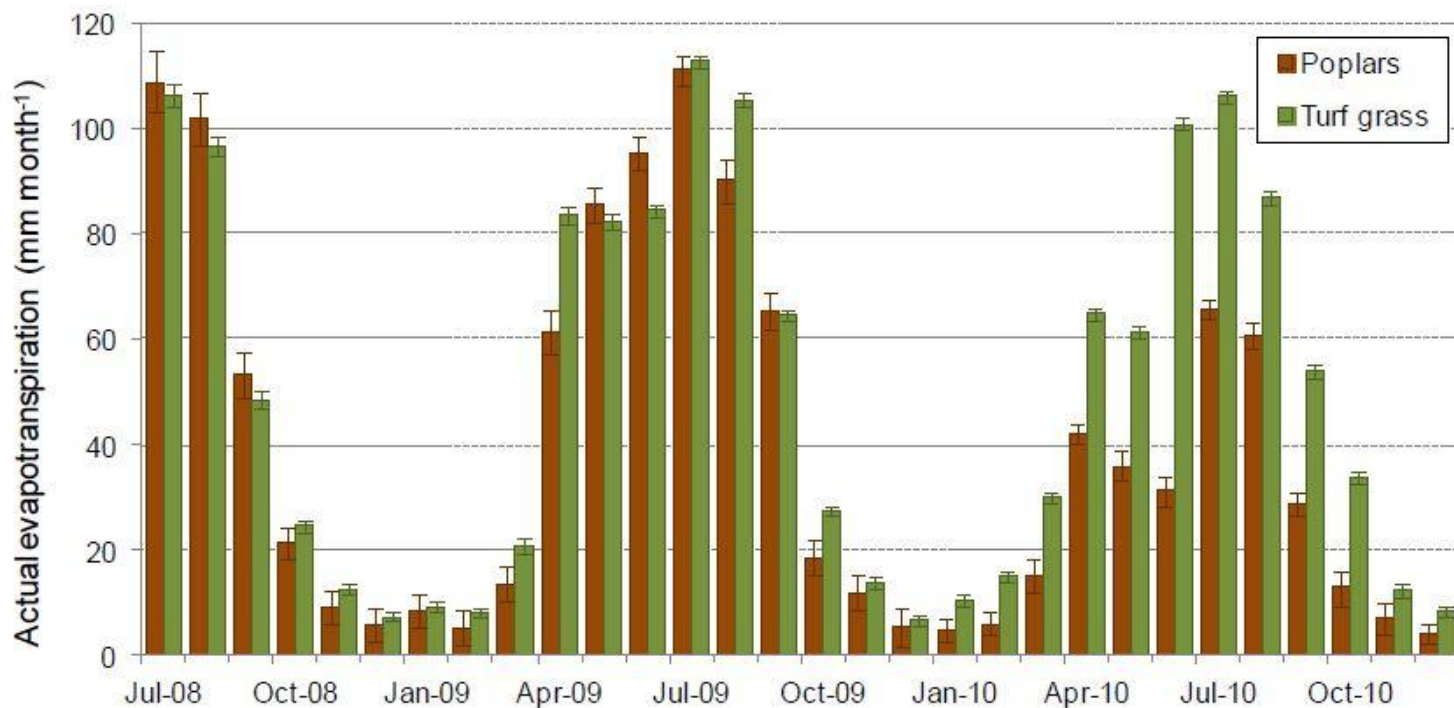
Stomatální vodivost = míra otevření průduchů =

Výsledky

Úroveň porostu

Spotřeba vody RRD vs. referenční trávník

Spotřeba vody RRD je mírně nižší, než spotřeba vody referenčního trávníku

RRD mohou prosperovat kdekoli, kde prosperuje trávník

Výsledky

Spotřeba vody RRD vs. biomasa

Water use efficiency (WUE) – kolik g sušiny vytvoří rostlina vypařením jednoho litru vody?

WUE = 2.5 - 6 g na 1l vody

Transpirační koeficient = kolik vody musí rostlina vypařit, aby vytvořila 1g sušiny?

Tk = 170 – 400 g vody na vytvoření 1g sušiny

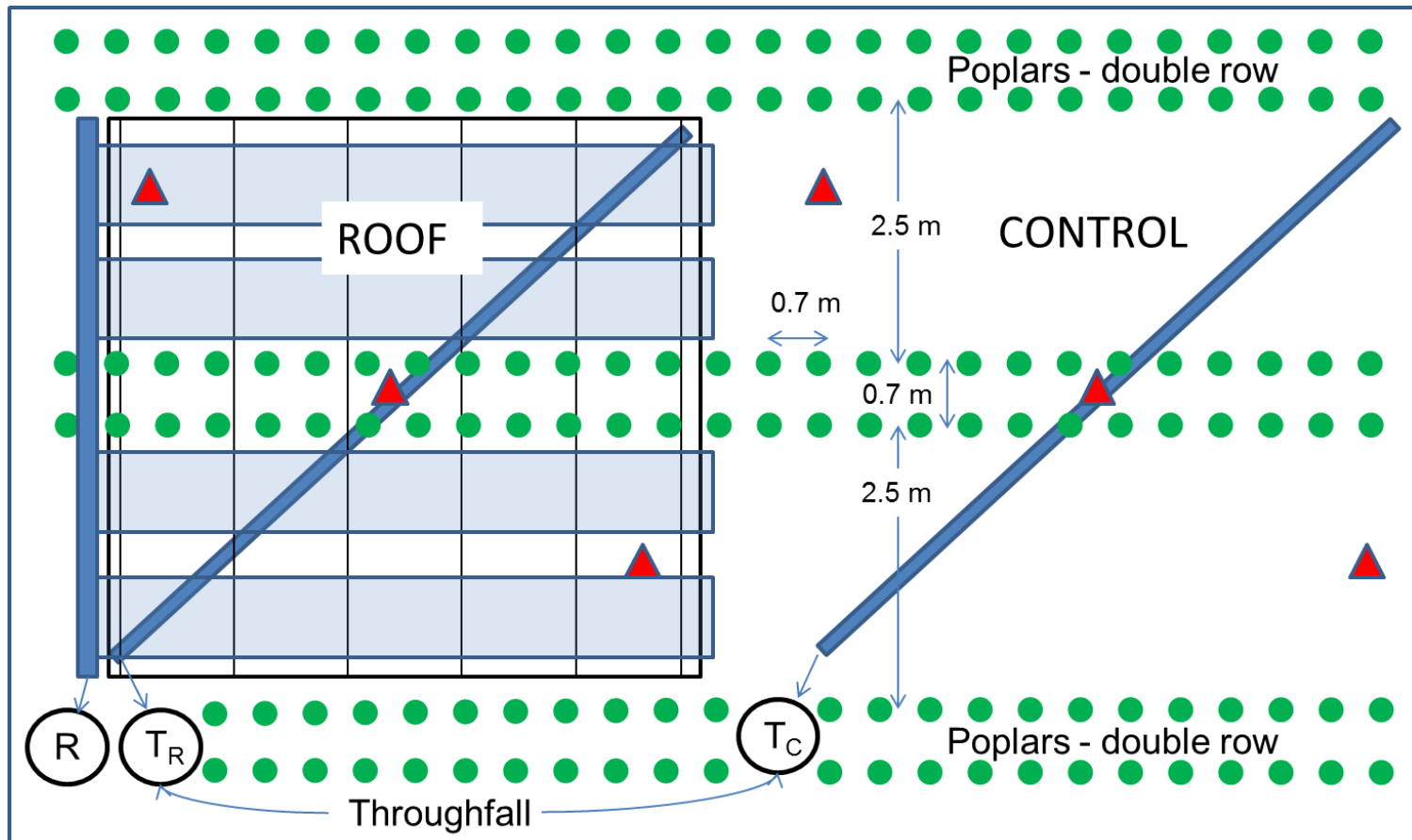
(Kukuřice 370 g, Oves 600 g, Vojtěška 800 g)

Experiment se sníženou dostupností vody

- 3 páry experimentálních parcel, každá 25 m²
- 2 varianty
  - parcela „S“ – 40 % redukce srážek
  - parcela „K“ – neredukovaný přísun srážek
- **Jak se změní přírůst biomasy, když srážky klesnou o 40 %?**

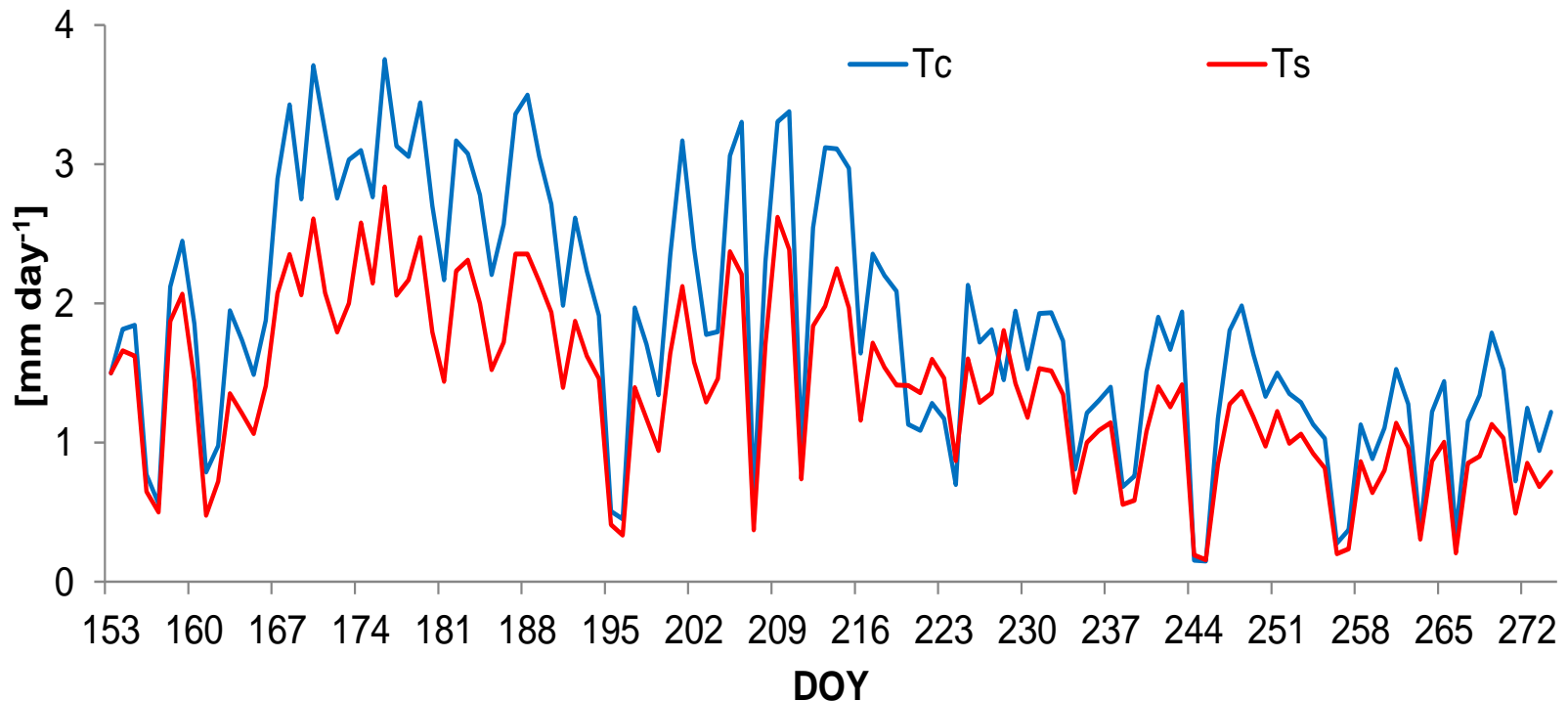
Experiment se sníženou dostupností vody

Experiment se sníženou dostupností vody

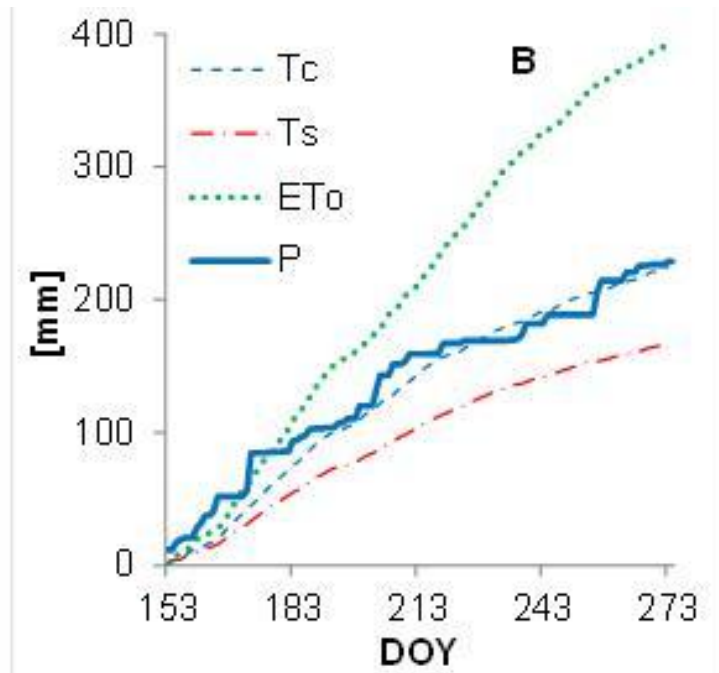
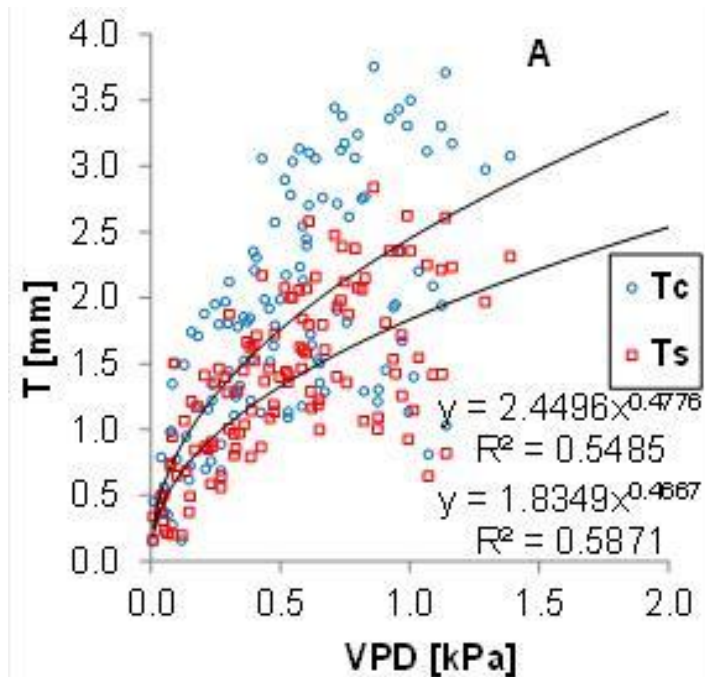
- 40 % redukce srážek vyústila ve 26 % snížení transpirace (červen-říjen 2012)

Experiment se sníženou dostupností vody

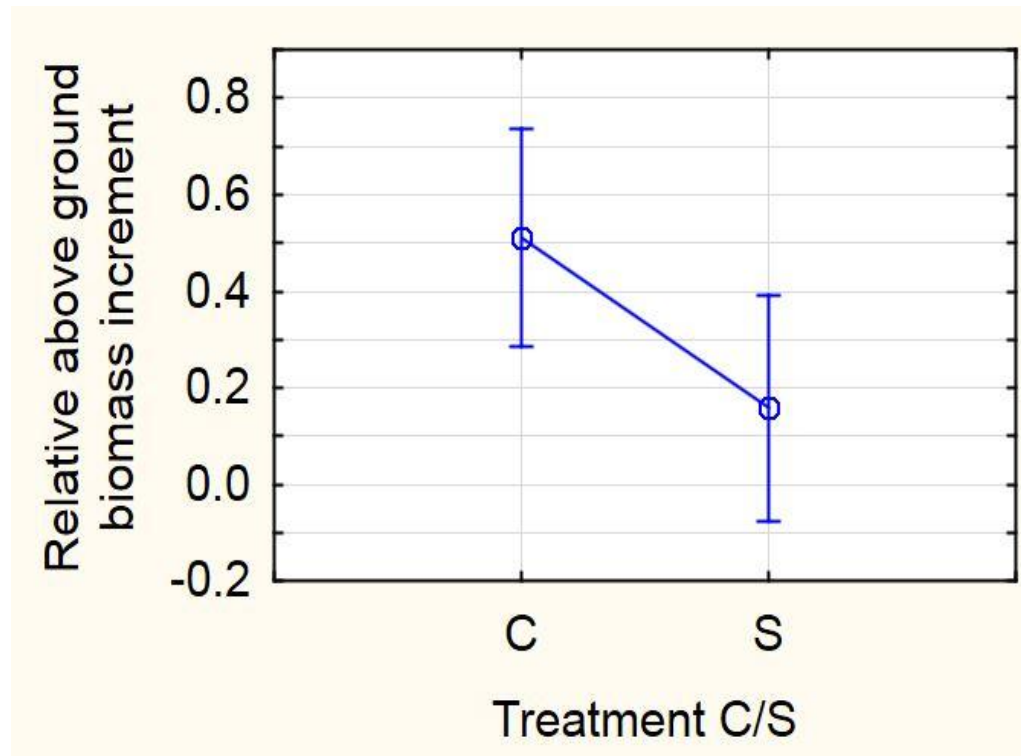
Při stejné úrovni VPD vodou limitované parcely transpirují méně, než kontrolní.

Transpirace byla v roce 2012 limitována dostupnými srážkami.

Experiment se sníženou dostupností vody

- statisticky signifikantní rozdíl ($p=0.03$) v dynamice přírůstu mezi kontrolní a suchou variatou (duben-říjen 2012)

Shrnutí

- Plantáže RRD mají spotřebu vody srovnatelnou s referenčním trávníkem.
- Průměrná denní transpirace v růstové sezoně 2012 byla 2.36 mm (kontroly) a 1.74 mm (vodou limitované parcely).
- V důsledku sucha v roce 2012 dosáhla transpirace kontrol pouze 58 % a transpirace vodou limit. jedinců pouze 43 % referenční ET.
- 40 % redukce srážek vyústila ve 26 % snížení transpirace (červen-říjen 2012) a způsobila statisticky signifikantní rozdíl v přírůstu nadzemní biomasy.

Děkuji za pozornost